

Vergaderjaar 1989-1990

21 215

Wijziging van enkele wetten betreffende het doen vervallen van de eis van Nederlanderschap voor bepaalde functies

Nr. 6

EINDVERSLAG

Vastgesteld 5 april 1990

Na kennisneming van de memorie van antwoord zijn in de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken¹ nog enkele vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Onder het voorbehoud dat het kabinet deze vragen en opmerkingen tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van dit wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

De leden van de C.D.A.-fractie wensten enkele opmerkingen te maken over het voorliggende wetsvoorstel, zulks in afwijking van wat gebruikelijk is, daar zij geen bijdrage hadden geleverd aan het voorlopig verslag.

Zij waren het met het kabinet eens dat de nationaliteitseis zinvol is, indien deze voortvoert uit een functie van waaruit rechtstreeks de openbare orde en de rechtsorde (door het kabinet vertaald met openbaar gezag) over Nederlandse staatsburgers wordt gehandhaafd.

Voor de Nederlandse rechterlijke macht is en blijft, zo oordeelden de C.D.A.-fractieleden, het Nederlanderschap een vereiste. Politie, het militaire apparaat, de vertrouwensfuncties en de vertegenwoordiging van Nederland in het buitenland passen naar hun oordeel ook in dit rijtje.

De tegenkant van dit wetsvoorstel vormt het feit dat in Nederland de naturalisatie voor een persoon die het Nederlanderschap graag wil, en daarmee volledig tot de Nederlandse rechtsgemeenschap wil behoren, ook betrekkelijk eenvoudig geregeld is na de wijziging van de Wet op het Nederlanderschap van 1985.

De C.D.A.-fractieleden achtten de met dit wetsvoorstel genomen stappen positief en vroegen de minister van Binnenlandse Zaken er op toe te zien dat het stellen van de eis van Nederlanderschap bij elk voorstel van wet, elk koninklijk besluit, alsmede elke beschikking gemotiveerd wordt, opdat toetsing ook in de Kamer hiervan kan plaatsvinden.

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), Hermans (VVD), Hennekam (CDA), voorzitter, Mateman (CDA), Niessen (PvdA), V. A. M. van der Burg (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Wiebenga (VVD), ondervoorzitter, Van der Heijden (CDA), Franssen (VVD), Willems (Groen Links), De Cloe (PvdA), Kohnstamm (D66), J. T. van den Berg (SGP), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Koetje (CDA), Van Otterloo (PvdA), Jurgens (PvdA), Scheltema-de Nie (D66), Schoots (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Hillen (CDA).

Plv. leden: Achttienribbe-Buijs (PvdA), G. de Jong (CDA), Koning (VVD), Hermes (CDA), Tegelaar-Boonacker (CDA), M. M. van der Burg (PvdA), Eversdijk (CDA), Castricum (PvdA), Korthals (VVD), Krajenbrink (CDA), Korthals Altes (VVD) Lankhorst (Groen Links), Apostolou (PvdA), Ybema (D66), Schutte (GPV), Koffeman (CDA), Frissen (CDA), M. Zijlstra (PvdA), Spieker (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Leerling (RPF), De Hoop Scheffer (CDA).

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van de memorie van antwoord. Omtrent de aanstelling van niet-Nederlanders bij de Nederlandse Spoorwegen hadden deze leden nog enkele vragen, omdat toch blijkt dat onderscheid wordt gemaakt bij de aanstelling van personeel op grond van nationaliteit. Aanstellingen bij de NS vinden momenteel plaats op grond van het Reglement Dienst Voorwaarden (RDV NS 1980) en de Bepalingen Arbeidsovereenkomst 1351 (BA 1351). Niet EG-onderdanen kunnen niet volgens de RDV aangesteld worden. Per individu kan hiervan worden afgeweken.

De NS blijkt bij herhaling aan het ministerie van Verkeer en Waterstaat te hebben gevraagd om de concessie van 1973 zo te wijzigen dat ook niet-EG-onderdanen een rechtspositie kunnen verkrijgen als EG-onderdanen. Hierdoor blijkt dat het principe, verwoord in de memorie van toelichting, dat «onderscheid naar nationaliteit tussen niet-Nederlanders onderling niet gerechtvaardigd is» in het geval van de NS niet wordt toegepast. De NS zelf wil gaarne een uniforme rechtspositie voor haar personeel, maar wordt hierin belemmerd door het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden gaarne een antwoord krijgen op hun vraag in hoeverre dergelijke situaties zich ook voordoen bij andere instellingen en diensten.

Deze leden vroegen de minister ten slotte mede te delen wat de betrokken persoon voor de rechter kan vorderen, indien de rechter heeft uitgesproken dat aan die persoon ten onrechte de eis wordt gesteld van beheersing van de Nederlandse taal voor een bepaalde functie: alleen een (symbolische) schadevergoeding, of een verbod om in selectie en aanstellingsprocedure met die eis rekening te houden, of ook een gebod om de betrokkene alsnog aan te stellen of te bevorderen?

De leden van de fractie van Groen Links zegden het kabinet dank voor de uitvoerige beantwoording van de door hen in het voorlopig verslag gestelde vragen. Naar aanleiding daarvan wilden zij nog enkele kanttekeningen plaatsen.

De minister stelt dat naar haar opvatting de taken van politie en rechtspraak ter bescherming van de algemene belangen van de staat de nationaliteitseis rechtvaardigen voor deze functies. De leden van de fractie van Groen Links stelden daar tegenover dat niet de nationaliteitseis als zodanig, doch veeleer de juiste uitoefening van de opgedragen (grond)wettelijke taken daarvoor garant dient te staan. Bij de werving en selectie van kandidaten hoeft derhalve het feit van het Nederlanderschap geen geïsoleerd of doorslaggevend criterium te zijn. Ook voor Nederlandse kandidaten voor dergelijke functies zal toch worden gelet op de antecedenten van betrokkene met het oog op de te vervullen functie, zo veronderstelden zij.

Waar de minister verwijst naar de parlementaire behandeling van wetsvoorstel 19 076, wilden deze leden ook verwijzen naar hun opvatting, zoals verwoord door de toenmalige P.S.P.-fractievoerder bij die behandeling. Ook daar hadden zij zich uitgesproken voor een verdergaande ontkoppeling van de nationaliteitseis voor openbare functies.

Tot slot wilden deze leden nog van de minister vernemen of dit wetsvoorstel is getoetst aan de Europese regelgeving. Ook daar is toch een strikte interpretatie gegeven van de mogelijkheid om EG-onderdanen in enig EG-land uit te sluiten van publieke functies? Wil zij ingaan op de verhouding tussen dit wetsvoorstel en de stringente Europese richtlijnen en jurisprudentie ter zake?

De voorzitter van de commissie,
Hennekam

De griffier van de commissie,
Van der Windt